

AZ EMBER ÚTJA A CIVILIZÁCIÓ FELÉ

Isten hozott a vakáció után!

Mesélj osztálytársaidnak a nyári utazásaidról!

Milyen messze utaztál? Készíts egy útvonalleírást azokról a településekről, ahol jártál. Milyen városokat vagy más emberi településeket (turisztikai helyek, falvak, stb.) láttál? Milyenek voltak az ottani emberek: mivel foglalkoztak (mezőgazdasággal, turizmussal, kereskedelemmel stb.)? Milyenek voltak az utak illetve a közlekedési eszközöket melyeket igénybe vettél? Milyen volt az étel? Milyen játékokat játszottak? Vidám és nyitott, vagy pedig szomorú és haragos emberekkel találkoztál? Láttál templomokat, katedrálisokat, lakótelepeket és szállodákat? Látogattál-e várakat, kolostorokat vagy hasonló épületeket? Voltál-e előadásokon?

A te utazásodnak az elmesélése valójában a te vakációs történeted/történelmed! Ez már a múlt!

Az utazás folytatódik

Ha visszatekintenénk az emberek múltjára, vagyis a TÖRTÉNELEMBE, az olyan lenne, mintha egy utazást tennénk meg. Gyertek, képzeljük el! Kiválasztunk egy közlekedési eszközt: például a vonatot. A mozdony az időt jelképezi, amely telik/múlik. A vagonok azokat a történelmi pillanatokat jelölik, ahol embereket, foglalkozásokat, találmányokat, háborúkat, szobrokat és festményeket, könyveket, épületeket és még sok más egyebet fedezhetünk fel. Mindaz, ami az emberek múltjának a része, az maga TÖRTÉNELEM.

Őstörténet

Ókor

Középkor

Újkor

Jelenkor

Gyakorlat

Milyen információid vannak olyan eseményekről, amelyek településed múltjához kötődnek? Készíts ezekről egy listát és hasonlítsd össze a padtársadéval! Az internet és az iskolai kövtár segítségével gyűjts össze további adatokat!

A TÖRTÉNELEM ÁBÉCÉJE – A múlt feltárása: a történelmi források

A történelem ábécéje jelenti mindazon lépéseket és szabályokat, amelyeket a történésznek be kell tartani a múlt rekonstrukciója során. Annak érdekében, hogy a múltban élt emberek és közösségek életét felfedezze és kutatói tudja, történelmi forrásokra van szüksége. A történelmi forrásokat a következőképpen csoportosíthatjuk:

- **íratlan** források: szerszámok, háztartási eszközök és fegyverek, díszek, házak és kastélyok, temetkezési helyek, emlékművek;
- **Írott** források (amelyek a körülbelül 5000 évvel ezelőtt megjelent írásbeliség után jelentek meg): feliratok, hivatalos iratok, könyvek, levelek, naplók;
- **Szóbeli** források (amelyek emberöltőkön és generációkon keresztül az élő szó közvetítésével keletkeztek, és amelyeket legendák, elbeszélések, énekek, szokások és hagyományok őriztek meg).

A történelmi forrásokat a levéltárak, könyvtárak, múzeumok és a régészeti lelőhelyek őrzik, és vannak olyan történelmi forrásaink is, amelyek meg is tekinthetők (kastélyok, várak, templomok, katedrálisok, paloták, romok, bazilikák és mások).

Gyakorlat

Melyik történelmi forráscsoportba sorolnád az alábbi történelmi forrásokat?

	<p>Traianus-oszlopa</p> <p>Egy ókori római emlékmű, amelynek építését Traianus császár rendelte el a Decebal felett aratott győzelem után. 113-ban fejezték be építését és a diadaloszlop történelmi jelentőségét a rajta elhelyezkedő domborművek sorozata adja, amelyek a rómaiak és a dákok közötti harcot jelenítik meg. Megfigyelhető rajta a viselet, a harc során alkalmazott stratégia, a fegyverzet, a települések jellege, krónika-szerűen ábrázolja a harcokat.</p>	
		

Gyakorlatok

1. Beszéljessz szüleiddel a romániai, 1989 decemberi eseményekhez fűződő emlékeikről! Oszd meg ezeket az emlékeket az osztálytársaiddal is! Milyen történelmi forráscsoportba sorolnád az ily módon született beszélést?
2. A Hérodotosztól származó, alábbi idézet alapján, állapítsd meg, hogy a mai ember szemszögéből milyen jó tulajdonságai, illetve hibái voltak a gétáknak:
„Mielőtt az Isterhez ért, [Dareiosz] először a gétákat győzte le –, akik halhatatlannak hiszik magukat –, mivel a trákok egy kardcsapás nélkül meghódoltak neki. A géták, mint a legvitézesebb és legigazságosabb trákok ugyanis azt a meggondolatlan döntést hozták, hogy megpróbálnak ellenállni, de azonnal leigázták őket. Mert képtelenek egységesen harcolni és ebben mutatkozik meg gyengeségük. A trákok körében nagyon népszerű a tétlenség, a föld megművelését rangon aluli munkának bélyegzik; a fosztogató életmód számukra a legszebb életforma.” (Hérodotosz, Történelem, IV, 94)
3. Vezess, egy héten keresztül, naplót az iskolában történt eseményekről! Hasonlítsd össze a feljegyzéseidet az osztálytársaidéval! Mit gondolsz: miért vannak a feljegyzések között különbségek? Beszéljétek meg közösen és írásban foglaltok össze ezeket lehetséges okait!

A történelmi tér és idő

A történész szemszögéből az emberi életet két koordináta határolja: az idő (tegnap, ma, holnap; múlt jelen, jövő) és a tér. A kronológia az évek számolásának rendszere, és abban nyújt nekünk segítséget, hogy a történelmi eseményeket időben elhelyezzük. Az idő történelmi idősegységekre osztható: év, évtized, évszázad, évezred. Jézus Krisztus születése a keresztény időszámítás kezdetét, azaz az 1-es évet jelenti. Jézus Krisztus születése előtti évek csökkenő sorrendben számolódnak, és a dátumokat Kr. e. (Krisztus előtti) rövidítéssel jelöljük. A keresztény korszak eseményei esetében csak az évszámot tüntetjük fel vagy kiegészíthetjük ezt a Kr. u. (Krisztus utáni) rövidítéssel. Más kultúrák is az időszámítás kezdetét vallási eseményekhez kötik (Hidzsra a muzulmánoknak, a világ teremtése a zsidóknak). Ha a történelmi eseményeket kronológiai sorrendbe állítjuk (balról jobbra haladva), akkor egy történelmi idővonalat (időszalagot) nyerünk.

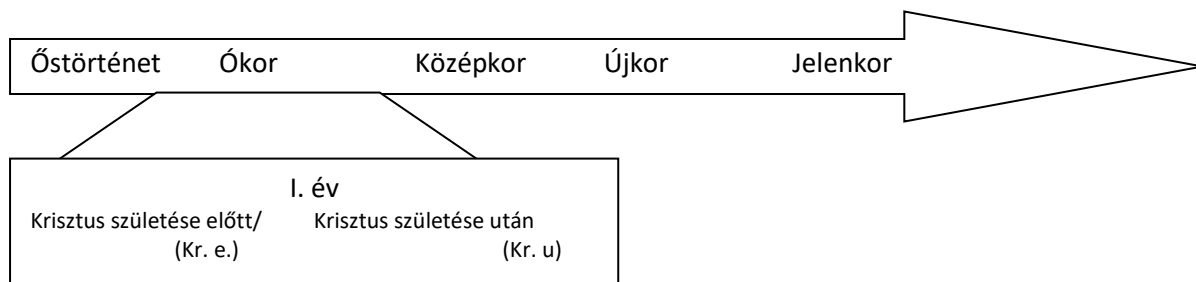

Napóra Homokóra

Karóra Naptár

Periodizáció: a történelem tanulmányozásának megkönnyítése érdekében a történészek az emberiség fejlődését nagy időszakaszokra osztották, amelyeket történelmi korszakoknak nevezünk. Ezeket a történelmi időszalagon is ábrázolni tudjuk, balról (a legrégebbi eseménytől) jobbra haladva.

Történelmi térnek nevezzük az emberek által lakott és ismert földrajzi teret. Ezt a természeti környezetet keresztül is meghatározhatjuk (földrajzi adottságok, folyók, éghajlat) és az emberek által a különböző időszakokban létrehozott környezetet keresztül (települések, épületek, utak, stb.).

Gyakorlatok

1. Elevenítsd fel a IV. osztályban tanult történelmi eseményeket! Jegyezd le őket és nevezd meg azt a történelmi korszakot, amelyben ezek játszódtak!

2. Tanulmányozd az itt látható középkori térképet és válaszolj írásban az alábbi kérdésekre:

a. Nevezd meg a román nép nyugati szomszédjait!
b. A Fekete-tengerrel való szomszédságbefolyásolta-e az emberek életmódját?

3. Olvasd el az alábbi szövegrészletet és válaszolj írásban a kérdésekre:

„Az emberek életét mindig meghatározta az a környezet, amelyben éltek. Az éghajlat és a domborzati formák meghatározták a foglalkozást, az öltözködést, a hagyományokat és az ünnepeket, az étkezést.” (F. Braudel, A mindennapi élet struktúrái)

a. Sorold fel, hogy szerinted, milyen adottságokkal kell rendelkezzen a természetes környezet, ahhoz, hogy az emberek településeket alapítsanak?

b. Készíts egy adatlapot a téged körülvevő földrajzi környezetről: természeti környezet, emberek (nemzetiségek, szokások, gazdasági tevékenységek, a helység történetével kapcsolatos feljegyzések, stb.)

c. Úgy véled, hogy az a település, ahol laksz befolyással van a régió életére? Miért gondold ezt?

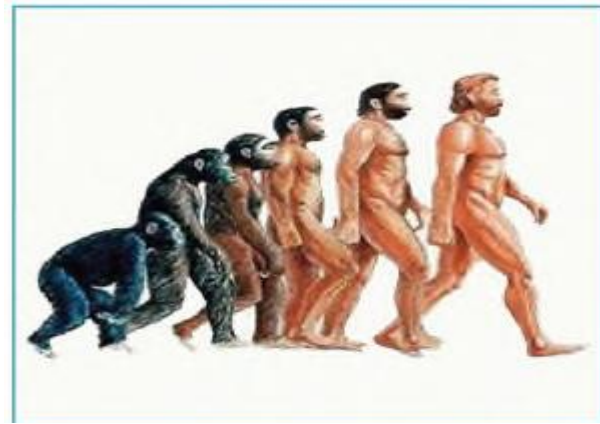
AZ ÓSKOR – Az első emberek

Még kétszáz évvel ezelőtt is az emberek azt hitték, hogy Isten teremtett minden földi lényt. A XIX. század közepén a természettudósok – megfigyelésekre és kutatásokra alapozva – megkérdőjelezték a **teremtéstörténeti (kreacionista) megközelítést, és** kidolgozták az **evolúcióelméletet.**

Az evolucionizmus szerint az emberréválás egy több millió éves folyamat végét jelentette, amely a hominidáksorában végbement fejlődésnek és változásnak volt köszönhető:

- a) a függőleges testtartásnak és a kétlábon való járásnak;
- b) az agy fejlődésének, amely lehetővé tette a gondolkodás és a beszéd kialakulását;

- c) az első szerszámok elkészítésének és használatának. Az első hominidák valószínűleg 6 millió évvel ezelőtt jelentek meg, és az első emberfélék körülbelül két millió évvel ezelőtt. A biológusok úgy vélik, hogy napjaink embere a *Homo sapiens sapiens*-nek (*intelligens ember*) nevezett fajhoz tartozik.

1. Az ember fejlődésének szakaszai az előemberektől, hominidákon keresztül a modern emberig

Gyakorlat

„[...] 26. Majd azt mondta Isten: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra, hogy uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, s minden csúszómászón, amely mozog a földön!”

27. Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.

28. Isten megáldotta őket, és azt mondta nekik Isten: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet! Hajtsátok az uralmatok alá, és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és minden állaton, amely mozog a földön!”

29. Majd azt mondta Isten: „Íme, nektek adtam minden fűvet, amely magot hoz a földön, s minden fát, amelynek a gyümölcsében benne van a magva, hogy legyen enivalótok. (...)” (Biblia, Teremtéstörténet)

2. Ádám és Éva a Mennysországban (keresztény szarkofág, Kr. u. a IV. századból)

Válaszolj egy-egy összetett mondatban az alábbi kérelmekre:

- a) Nevezd meg, hogy kinek a hasonlatosságára teremtette Isten az embert!
- b) Fejtsd ki, hogy mi az ember hivatása a földön!
- c) Keresd meg milyen információt hordoz a 29.-ik vers!

Az emberek ezelőtt kétmillió évvel ezelőtt hordákba, majd családokba és törzsekbe szerveződve éltek. Fejlődése során az ember számtalándolgot fedezett fel, amelyet mind a mai napig használunk: atüzet, a szerszámokat, a csónakot, az íjat és a nyilat. Majd felfedezte a művészetet, lakóhelyéül szolgáló barlangok falait festményekkel látta el, és ékszerekkel ékesítette magát (nyakláncok, karkötők).

Szótár

Antropogenézis: Az ember megjelenésének és fejlődésének a folyamata.

Evolucionizmus: Charles Darwin angol tudós által megfogalmazott elmélet (darwinizmusnak is nevezünk), amelynek értelmében a növények és az állatok (az embert is beleértve) az evolúció következtében jöttek létre, a legkezdetlegesebb fajtoktól egészen napjaink emberéig.

Hominidák: Főemlősök (felsőbbrendű majmok), amelyekből kifejlődött az ember.

Kreacionizmus: A keresztény hitvalláshoz tartozó nézet, amelynek értelmében a világot Isten teremtette.

Kőkorszak: Neolitikus forradalom

1.000.000 év
Paleolitikum
(a őskőkorszak)

10.000/9000 év
Neolitikum
(a újkőkorszak)

3500 év
Fémkorszak
(Réz-, majd bronz- és vaskorszak)

A paleolitikumban és a mezolitikumban az emberek pattintott kőszerszámokat és fegyvereket készítettek. A főfoglalkozásokat a vadászat, a halászat, a növények, magok vagy gyömlöcsök gyűjtögetése voltak. Az emberek egyik helyről a másikra vándoroltak (nomád életmódot folytattak), annak függvényében, hogy hol találtak élelmet. A kő feldolgozásának technikájának fejlődése lassú fejlődési folyamat volt, és alig 7-8000 évvel ezelőtt találták fel a szerszámok és a fegyverek csiszolási, vágási és lyukasztási eljárásait. Az állatok házasításának és a növények termesztésének következtében megjelent a mezőgazdálkodás, mint állandó foglalkozás. Az emberek így a vadászó és gyűjtögető életmódról áttértek a termelő életmódra. Az agyagból készült edények használata lehetővé tette az élelem tárolását, valamint a főtt ételek készítését. Ennek következtében jöttek létre az állandó települések (falvak). Minden tevékenységek közösen hajtottak végre és létezett a termékek elosztás rendszere és kialakult a cserekereskedelelem (pénz használata nélküli, közvetlen termékcsere). Nagyon fontos találmány volt a kerék, amelynek megjelenése a szekér és a fazekaskorong felfedezéséhez járult hozzá. Az emberek közötti kapcsolatok is összetettebbé váltak: az újkőkorszakbeli családoknak és közösségeknek biztonságra volt szükségük, ezért föld-, illetve palánksáncokkal vették körül a falvakat – vastag, földbeszúrt karókból készült erődítményt építettek, amelyet ágakkal, vesszővel, kövekkel és agyaggal kötöttek össze. A földművelés, a legeltetés és az erődítmények építése a közösség tagjainak szoros együttműködését követelte, ez pedig az első közösségi törzsfők és vezetők megjelenéséhez vezetett. Az újkőkorszak falvaiban közös szokások és hagyományok alakultak ki. A letelepedett életmód a temető (temetkezőhelyek) és a temetkezési szokások megjelenéséhez is vezetett.

Az élelem előállítás és a kézművesség hatékonyságának növekedésével a közösségek egyre nagyobb településeket hoztak létre és impozáns templomokat emeltek.

Kerámiából készült edény az újkorszakból
(Cucuteni kultúra – Románia)

A Stonehenge megalit építményegyüttese
(Nagy Britannia)

Gondolkozz!

A mezőgazdaság forradalma az újkőkorszakban (neolitikumban) az emberiség fejlődésének „Első hullámát” jelentette. Az ezt követző hullámok:

- „A második hullám”: az ipari forradalom;
- „A harmadik hullám”: az információ forradalma.
- Olvassátok el a lecke szövegét és emeljtek ki öt olyan gondolatot, amely szerintetek „az újkőkorszak forradalmát” jellemzi.
- Tanulmányozzátok a következő honlapot: <http://www.artizanescu.ro/ceramica-de-cucuteni/>, és neveztek meg néhány témát/formát a Cucuteni régészeti kultúra díszítéseiből/ábrázolásaiából.
- Fedezték fel a Stonehenge-i emlékmű részleteit és rejtélyeit a <http://calatorieinjurullumii.wordpress.com/category/stenehenge-anglia/> honlapon!

3. A gabonafélék őrlése kezdetleges darálóval

A fémkohászat felfedezése

A neolitikum végén bekövetkezett technológiai fejlődés új alapanyag felfedezéséhez vezetett, amelyekből szerszámokat, fegyvereket, háztartási eszközöket és ékszereket is készítettek. A bronz a réz és az ón ötvözete (fém keverék), amelyből szerszámokat, fegyvereket és ékszereket készítettek; hasonlóképpen az arany és az ezüst az ékszerkészítés első alapanyagaként szolgáltak. Mivel a bronzkészítés technikája bonyolult volt és keménysége is kisebb a vasnál, ezért idővel lemondtak a használatáról.

4. A trundholmi bronz kocsimodell

Az új technológia, mely során a vasat nyerték, megváltoztatta a világot. Ezt nem találjuk vas formájában atermészetben, hanem a vasércből nyerik.

A vaskohászat, vagyis a nyersvas kinyerése és a fém megmunkálása a Kaukázus hegységben jelent meg, és előnye volt, hogy a vasérc[ebben a térségben] könnyen megtalálható volt és feldolgozása alacsonyabb hőmérsékletet igényelt. A felhevítéssel megtisztított vasércet megmunkálták, és szerszámokat, illetve fegyvereket készítettek belőle. A fémkorszakban új vallások jelentek meg, amelyek kötődtek az új foglalkozásokhoz és az emberi közösségek háborúsabb jelleméhez. Az új vallás a napimádó vallások voltak.

Gyakorlatok

1. Ismered azt a szólást, amely így hangzik: „Addig üsd a vasat, amíg meleg”? Milyen jelentést tulajdonítasz neki? Válaszodat foglald össze írásban, egy mondatban!
2. Olvass az arany történetéről a következő internetes oldalon: <http://www.descopera.ro/povestea-aurului/>.
3. Pontosítsátok egyik okát a bronzhasználatról vashasználatra való áttérésnek!
4. Említsétek meg két dolgot, amelynek elkészítésére vasat használtak az ókorban!
5. Alkossatok párokat és válasszatok ki kettőt az alábbi négyzetek közül. Olvassátok el a bennük található adatokat és állapítsátok meg, hogy lehet-e közöttük ok-okozati összefüggés, vagyis az egyikben szereplő események hozzájárultak-e a másikban szereplő esemény kialakulásához. Beszéljétek meg válaszaitokat az osztályban!

A vaskohászat felfedezésének következményei

Nő a termékek minősége

Nő az előállított termékek mennyisége (szerszámok, fegyverek, háztartási eszközök)

Növekszik a termelékenység: bőségesebb termés, nagyobb mennyiségű és változatosabb élelmezés

Jelentős demográfiai növekedés

Az állam az azonos érdekű és **szellemi törekvésű** emberi közösségek szervezete

Végbemegy a közlekedés fejlődése

Fejlődik a kereskedelem (kialakul egy kereskedői réteg)

A kovácsok, akik tűzzel és a föld anyagával (ércekkel) dolgoznak nagy tiszteletnek és csodálatnak örvendnek, varázslóknak tartják

A fémből készült fegyverek hatékonyabbak, változatosabbak és megváltoztatják a **háborús stratégiákat**

Szakosodnak az emberi tevékenységek: pásztorok, mezőgazdászok, kézművesek, kereskedők

Fejlődnek az emberi közösségek. Megjelennek a városok

A társadalomban a gazdagság a hatalom forrása. A termőföld a gazdagság forrása. A háborúskodás, amelyet a gazdagságért folytatott küzdelem vált ki, megszokott tevékenységgé válik

A tulajdon (föld) magánkézben vagy a közösség kezében van, később az állam birtokolja

A társadalom, az emberek foglalkozásának és a vagyoni helyzetének függvényében, társadalmi csoportokra (kategóriákra) oszlik

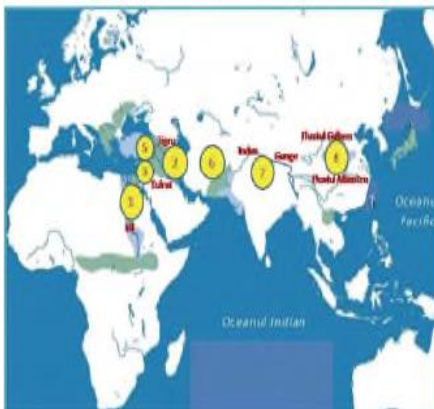
AZ ÓKORI KELET – Földrajzi elhelyezkedés: Mezopotámia, Fönícia, Egyiptom, Kína. A természeti környezet. Népek és civilizációk az ókori Keleten

Bolygónk melegebb tájegységein, a nagyobb folyók termékeny völgyeiben jelentek meg az első emberi közösségek, majd az első civilizációk, vagyis olyan népek, amelyek sajátos nyelvet beszéltek, ismerték az írást és államokba szerveződtek. Így tekinthetjük az emberi civilizációk bölcsőjének a történeti-földrajzi észak-kelet Afrikát és dél-Ázsiát, amelyet Ókori Keletnek nevezünk. Itt éltek a mezopotámiaiak, a föníciaiak, az egyiptomiak, a médek, a perzsák, a zsidók, az indiaiak és a kínaiak. A folyók termékeny völgyei lehetővé tették a mezőgazdaság gyakorlását, a tengerek szomszédsága pedig a kereskedelem és a halászat fejlődését eredményezte, a természeti erőforrások pedig lehetővé tették az emberi közösségek anyagi, társadalmi és kulturális fejlődését.

Ókori népek	Földrajzi elhelyezkedés	Államberendezkedés	Találmányok, tudományos eredmények	Napjaink államai és fővárosuk
A mezopotámiaiak (sumérek, akkádok, asszírok)	Kis-Ázsia, a Tigris és az Eufrátesz folyók közötti terület	Az első városállamok a Sumer birodalomban jelentek meg (dél-Mezopotámia): Úr és Uruk Királyságok és birodalmak: asszírok, akkádok, asszírok, babilóniaiak	Az első írásrendszer kidolgozója Gilgames eposza (az emberiség egyik legősibb irodalmi alkotása), Hammurapi törvénykönyve Az első kereskedelmi gyarmatok Zikkurat (lépcsős templom), Szemirámisz függőkertje Babilonban	Irak (Bagdad fővárossal)
Az egyiptomiak	Észak-kelet Afrikában, a Nílus völgyében	A Felső-Egyiptomi és az Alsó-Egyiptomi Királyság Az Egyiptomi Birodalom	Az első öntözési rendszer A gízai piramisok A szfinx A holtak könyve , legendák és történetek	Egyiptom (Kairó fővárossal)
A föníciaiak	Kis-Ázsia, a Földközi-tenger és a Libanoni- illetve az Antilibanoni hegység	Városállamok: Türosz, Szidón, Búblosz, Ugarit	A történelem első ábécéje (22 jelet tartalmazott, csak a mássalhangzóknak); bíbor festék (egy olyan piros festékanyag, amelyet kagylóból nyertek), az üveg .	Libán (Bejrút fővárossal)
A zsidók	Kis-Ázsia, a Jordán-völgye	Városállamok: Jeruzsálem Királyságok: Júda és Izrael	A héber Biblia vagy az Ószövetség	Izrael (Tel Aviv fővárossal)
A médek és a perzsák	Közép-Ázsia, az Iráni fennsík	A Perzsa Királyság A Perzsa Birodalom	A történelem első világbirodalma	Irán (Teherán fővárossal)
A indiaiak	Dél-Ázsia, az Indus és a Gangesz völgye	Városállamok: Mohenjo-Dara és Harappa	A Rámájana és a Mahábhárata eposzok Az arab számok használata 0-tól 9-ig, a plusz (+) és a mínusz (-) jelek használata	India (New Delhi fővárossal)
A kínaiak	Kelet-Ázsia, a Sárga és a Kék folyók völgye	A Kínai Birodalom	A Kínai Nagy Fal , az iránytű (mágneses tű), a puskapor , a nyomatás , a papír , a selyem	Kína (Peking fővárossal)

Gyakorlat

Állapítsd meg az alábbi térképen szereplő számok és az ókori népek földrajzi elhelyezkedése közötti megfelelést: kínaiak, indiaiak, egyiptomiak, föníciaiak, zsidók, mezopotámiaiak, médek, perzsák.

SZÓTÁR

Mezopotámia = Folyamköz (Tigris és Eufrátesz). Napjainkban a korabeli Mezopotámia területén Irak állam helyezkedik el, Bagdad fővárossal.
Fönícia = A bíbor országa. A görögök a Földközi-tenger partján, valamint a Libanoni és Antilibanoni hegyek között élőket a bíborgyártóknak nevezték
Palesztina = A filiszteusok földje, ahogy azt a rómaiak nevezték
Városállam = olyan állam, melynek területe egy városra, illetve annak közvetlen környezetére korlátozódik
Királyság = egy nép alkotta állam
Birodalom = meglehetősen eltérő erejű és kiterjedésű államalakulat, mely a hódítások következtében jött létre. Területén több nép is él.

Hétköznapi élet

Az Ókori Keleten az emberek foglalkozásai nagyjából ugyanazok voltak: mezőgazdálkodás (növények termesztése és állattenyésztés), kézművesség, kereskedelem.

Kínában rizset termesztettek, Mezopotámiában és Egyiptomban pedig búzát és árpat. Ezen kívül az emberek zöldségtermesztéssel is foglalkoztak, a szövetek készítéséhez lent termesztettek, valamint papíruszt az egyiptomi írás rögzítésére. A föld és az öntözőrendszer az állam tulajdonában voltak. A megfelelő feltételeknek és az állam ellenőrzésének köszönhetően évi 2-3 alkalommal is betakarították a termést. A gazdag termés a demográfiai növekedést segítette elő.

A legelterjedtebb mesterségek, amelyeknek termékeit napjainkban is láthatjuk: a fazekasság, kőépitmények (templomok, obeliszkok, piramisok, zikkuratok), hajókészítés, a fémfegyverek előállítás, ékszerek készítése.

A kereskedelem csere formájában zajlott: a föníciaiak cédrusfát búzára és egyiptomi papírusra cserélték, ékszereket, üveget és bíborszínű kelmét árusítottak, fémeket, elefántcsontot és rabszolgákat vásároljanak. A mezopotámiaiak sóval és aszfalttal, de obszidiánnal (üvegszerű vulkáni kőzet, a hidegvízű tengerekben található) is kereskedtek.

Gyakorlat

Olvasd el az alábbi szövegeket és válaszolj írásban a kérdésekre!

- Nevezd meg, az Ókori Kelet szövegében felbukkanó térségeit! Jelöld be őket a térképen!*
- Mutasd be régióként a házak struktúráját!*
- Említs meg egy olyan jellemzőt, amely megkülönbözteti a városlakók és falvak lakosainak házeit!*

„A föníciai városok a tengerbe nyúló földnyelvekre vagy szigetekre épültek. Magas kőfalak és tornyok, amelyeknek két emeletük és erkélyük volt, védték a lakók házeit.”

„Catal Hüyükben (Anatóliai város) az emberek egymáshoz ragasztott, téglából és fából épített házakban laktak, amelyekbe egy létra segítségével, fentről lehetett bemenni. Minden ház egy kamrából, és egy falba épített, általában pad és alvásra, pihenésre, munkavégzésre alkalmas bútorral ellátott (amelyek alá a halottakat temették) nappaliból állt. A ház egyik végében volt a kemencével ellátott konyha.”

„A kínai parasztek háza részben földalatti, négyzet vagy kör alakú, alacsony vakolt vályog falakkal, kúp alakú tetőzettel. A közrendű egyiptomiak házai napon szárított földtéglaiból készültek, magas és keskeny ablakokkal, amelyek kevés fényt engedtek be, és védtek a melegtől, fából és kőből készült bútorzattal”.

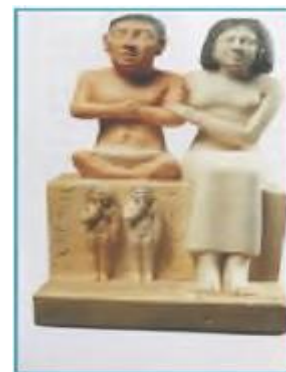
„Az egyiptomi nemesi házaknak legalább 4 szobájuk, matraccal ellátott faágyaik, külön fürdőszobájuk és illemhelyük volt.”

(M. Oliphant, *Az ókori világ atlasza*)

A családnak fontos szerepe volt az ókori társadalomban. Keleten az apa és a férj tekintélye erőteljes volt. A családokban sok gyermek született, a rokoni kapcsolatokat ápták, az elsőszülött örökölte az atya hatalmát. Egyiptom volt az egyetlen olyan keleti társadalom, ahol a nők és a férfiak egyenlők voltak a törvény előtt. A nő volt a „ház úrnője”, ő felelt a gabona őrléséért, a kenyérsütésért, az ételek elkészítéséért és a ruhák elkészítéséért. A közigazgatásban dolgozó elithez tartozó családokban a nő felügyelte a szolgák munkáját. A gyerekeket a társadalom befogadta és teljes jogú állampolgárokká serdülőkoruk után váltak.

5. Egy mezopotámiai falu rekonstrukciója

6. Egyiptomi család

Hétköznapi élet

Az **élelem** régióként változott, de mindenhol kenyér, gyümölcs, zöldség, tej, vaj, méz, hal, olaj és bor volt az alapja. A napi étkezés mellett az isteneknek felajánlott áldozati étkekről is gondoskodni kellett. Ezeket a templom szent területére hozták, ahol a papoknak adták át, akik a templom köré épített kamrákban raktározták el. A maga során a templom a nélkülözőknek is juttatott ezekből az élelmiszerekből.

II. Ramszesz sztéléjén a következő felirat szerepelt:

„Megtöltöttem számotokra a raktárakat süteményekkel és hússal és tésztával”.

Egy mezopotámiai király sztéléjén szerepel a palota

7. Lakás Egyiptomban

felépítésének alkalmából tartott lakoma története, melyet az alattvalók tiszteletére rendeztek (homokkőből faragott kőlap, az ún. bankett-sztélé): „II. Aššur-nāšir-apli vendégei aranyozott elefántcsont székeken és pamlagon pihennek és a lant- és fuvolajáték gyönyörködtető muzsikáját hallgatják. Ömlik a bor és az étel többféle bőséges húsból áll – vad, kacsa, bárány, liba, zöldségek – takarmányrépa, fejes saláta és hagyma, gyümölcsök – birs, szilva, körte, gránátalma. A lakoma 10 napig tartott és a vendégek összesen 50.000 személyt számláltak”.

Úgy tűnik, hogy e selyem egy teás csészében született, amelybe Lejzu hercegnő véletlenül beleejtett egy selyemgubót. Ahhoz, hogy kivegye megfogott egy szálat és elkezdte göngyölni. Ettől a pillanattól kezdve gyártották a kínaiak a selymet, és 3000 éven keresztül őrizték gyártásának titkát.

- *Keressetek a selyemre vonatkozó további részleteket és legendákat a következő internetes oldalon:*

<http://www.historia.ro/sectiune/general/articol/matasea-s-a-nascut-intr-o-ceasca-de-ceai>.

- *A www.filmedocumentare.com oldalon megtaláljátok A piramisok titkainak leleplezése című filmet.*

Gyakorlat

Nevezd meg a fenti képen látható tevékenységeket (Ur zászlaja címet viselő mozaik, a béke jelenete).